

Asia: VN/28598/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotetusta uudesta yhteiskuntatietoedellytyksestä?

-

Millaisia näkemyksiä teillä on kansalaisuuskoejärjestelmän ehdotetusta toteutustavasta?

KEHA-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua kansalaisuuslain muuttamisesta.

Nykyisellään KEHA-keskuksen ylläpitämä yhteiskuntaorientaation oppimateriaali on suunnattu ensisijaisesti yhteiskuntaorientaation kouluttajille, joten se vaatii sisällöllistä ja pedagogista tarkastelua ja uudistamista mahdollisen laajemman käyttötarkoituksen mukaisesti, jotta se voisi soveltua myös itseopiskeltavaksi kokonaisuudeksi kansalaisuuskoetta varten. KEHA-keskus näkee, että lähtökohtaisesti ei ole kustannustehokasta kehittää ja ylläpitää uutta erillistä oppimateriaalia kansalaisuuskokeen pohjalle, vaan sinänsä yhteiskuntaorientaation olemassa olevan oppimateriaalia voitaisiin kehittää vastaamaan myös kansalaisuuskokeen tarpeisiin, mikäli oppimateriaalista säädettäisiin erikseen. Nykyisen yhteiskuntaorientaation oppimateriaalin ylläpidon katsotaan linkittyvän KotoL (681/2023) 56 §:n 2 kohdan mukaisiin tehtäviin eikä se siten toimi riittävänä lainsäädäntöpohjana, mikäli oppimateriaali kytkeytyisi kansalaisuuskokeeseen.

Kansalaisuuslain (359/2003) 25 a §:ssä säädetään kansalaisuuskokeen sisällöstä. Pykälän mukaisesti kansalaisuuskokeen oppimateriaalina toimisi lain kotoutumisen edistämisestä (681/2023) 25 §:ssä tarkoitettun yhteiskuntaorientaation oppimateriaali. Yhteiskuntaorientaatio on kuntien järjestämä palvelu, jonka vähimmäissisällöstä on säädetty valtioneuvoston asetuksessa (576/2024). Kotoutumislaisissa tai asetuksessa ei ole tarkasti säädetty, että mitä yhteiskuntaorientaatio pitää sisällään, vaan on kuntien tehtävä järjestää yhteiskuntaorientaatio parhaaksi katsomallaan tavalla sekä vastata sen sisällöstä. Yhteiskuntaorientaation oppimateriaali ei siis ole tarkkarajainen kokonaisuus, joka nykyisessä muodossa voisi toimia kansalaisuuskokeen kysymysten perustana. Oppimateriaalin valmistelusta ja ylläpitämisestä ei siis ole laissa säädettyä tehtävää viranomaiselle. Viranomaisen tehtävä tulee perustua lakiin. Koska kotoutumislaisissa ei ole säädetty

yhteiskuntaorientaation oppimateriaalista, niin kansalaisuuslain viittaus voidaan katsoa perustuslain ja hyvän hallinnon periaatteiden vastaiseksi. KEHA-keskus katsoo, että yhteiskuntaorientaation oppimateriaalista tulisi säätää erikseen, ennen kuin se voidaan asettaa kansalaisuuskokeen perustaksi.

Nykyinen yhteiskuntaorientaation oppimateriaalin sisältö on kehitetty Opetushallituksen ja Pakolaisavun yhteishankkeessa, joka on jo päättynyt. KEHA-keskukselle allokoitiin työ- ja elinkeinoministeriön toimesta kertaluonteinen AMIF-rahoitus yhteiskuntaorientaation oppimateriaalille perustettavan verkkopalvelun kehittämiseksi. Vaikutusten arvioinnissa olisi siis tarpeen huomioida se, että KEHA-keskukselle ei ole allokoitu tai osoitettu pysyvää rahoitusta verkkopalvelun ja sisältöjen ylläpitoon- tai kehittämiseen. Mikäli yhteiskuntaorientaation oppimateriaalin käyttötarkoitusta laajennettaisiin, tulisi se huomioida pysyvän rahoituksen kohdentamisena huomioiden kansalaisuuskokeeseen nivoutuvalle oppimateriaalille muodostuvat oikeusturvan vaikutukset.

Oppimateriaalin oikeellisuus ja yhteneväisyys on kansalaisuuskokeeseen osallistuvan tahon oikeusturvan kannalta merkittävä asia. Jotta voidaan taata korkeatasoinen kansallinen oppimateriaali, niin vastuu sen valmistelusta ja ylläpitämisestä tulisi antaa yhdelle viranomaiselle. Tätä tehtävää ei myöskään tule luovuttaa muulle kuin viranomaiselle, koska materiaalin laadulla ja ylläpidolla on merkitystä henkilön mahdollisuuksiin hakea Suomen kansalaisuutta.

Luonnoksessa hallituksen esityksestä todetaan, että kansalaisuuskoetta varten asetettaisiin asiantuntijatoimikunta, joka voisi käsitellä esimerkiksi tietoja yhteiskuntaorientaation oppimateriaalin kehityksestä. KEHA-keskuksella on ammattiosaamista sekä koulutusmateriaalien että Suomeen muuttaneille suunnattavien materiaalien osalta ja lisäksi kohderyhmäosaamista oppimateriaalin ylläpidon tueksi ja oppimateriaalia voidaan kehittää monialaisena yhteistyönä. KEHA-keskuksella täytyy kuitenkin säilyttää itsenäinen mahdollisuus kehittää oppimateriaalia osana sen omistamaa kotoutumisen alustakokonaisuutta ja Suomeen muuttaneille suunnattujen aineistosisältöjen kokonaisuutta.

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotettujen muutosten vaikutuksista?

-

Tähän voitte kirjoittaa muita mahdollisia näkemyksiänne.

-

Westerlund Jaakko
KEHA-keskus

Karakan Emine

KEHA-keskus - Lausunto on laadittu KEHA-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen -vastuualueen toimesta.